

designava un tumor format en el pit dels cavalls, com el cat. ant. i b. ll. *anticor*; tots dos, romanització d'un b. ll. **antecordium*, deriv. del ll. COR, CORDIS, perquè aquest tumor es troba davant del cor dels cavalls: des del mal d'aquests, el mot es va estendre als bubons sífítics, quan va propagar-se aquesta nova malaltia. □ 1.ª doc.: Lab. 1840; cast. ant. *encordio* terme de manescalia, fi S. XIII; cat. ant. *anticor* id., mj. S. XIII. DCEC/DECH (INCORDIO).

Incorporació, incorporar, incorpori, V. cos Incorporació, incorrecte, incorregible, V. rei Incórrer, incorregut, -riment, V. córrer Incorrupte, incorruptible, V. rompre Incrassant, V. gras Increat, V. criar Incredibilitat, incrédul, incredulitat, increïble, V. creure Increment, increment, V. créixer Incepar, increpació, V. crebar Incriminació, incriminar, V. crim Incruent, V. cruent (CRU) Incrustació, incrustar, V. crosta Incubar, incubació, incubadora, incube, V. covar Inculcació, inculcar, V. calcar Inculpar, -ació, inculpat, V. culpa Inculte, incultivat incultura, V. culte

INCUMBIR, pres del ll. *incūmbēre* 'deixar-se caure sobre (alguna cosa)', 'inclinat-s'hi, dedicar-s'hi' 'ser de la incumbència d'(algú)', derivat del mateix radical que *cūbare* 'jeure' (COVAR). □ 1.ª doc.: 1511, però *incumbent*, 1344.

El verb ha estat sempre rar en català, i encara ho és bastant: *AlcM* l'assenyala en dos docs. del S. xvi i el *DAG*. en algun del xvii; Lacav.

DERIV.: *Incumbent*: «Si en fer les coses damunt dites e en altres *incumbents* als dits serveys ---» en les *Ordenacions* de Pere el Cerim. (1344), *CoDoACA* v, 75. *Incumbència*: és el mot verament usual en català [1735].

Sucumbir, pres del ll. *sūccūmbēre* 'desplomar-se', 'caure dessota', 'sucumbir' [1460]: «Per lurs pecats / lo diluvi --- de cert vingué: / car se liuraven / dones, y ·s daven, / als seus diables: / cossos palpables, / falsos, prenier, / e *subcombien* / furtant, prenent / d'altri sement / ab diabòlica / art -- s'emprenyaven / de fills malvats», JRoig (*Spill*, 7116); «*sucumbir* o *succumbir* --- ell *succombí* a la carrega --- fatiscebat sub onere; *succumbir* --- al pes dels negocis: negotiorum mole obrui ---», Lacav. *Sucumbent. Decumbent*.

INCUNABLE, pres del ll. *incunabūla*, plural d'*incunabūlum* 'bressol' (derivat de *cuna* id.), per conducte del fr. *incunable*. □ 1.ª doc.: Lab. 1888.

Incurable, incurança, incuria, incurios, incurós, V. cura Incurrent, incurs, incursió, V. córrer Incurvat, V. corb i Incús, V. enclusa Indagació, indagatori, V. enagar (nota 7) Indecència, indecent, V. decent Indecís, indecisió, V. decidir Indeclinable, V. inclinar Indecorós, V. decent Indefectible, V. fer Indefens, indefensió, V. defensar Indefinible, indefinidament, indefinit, V. fi 'acabament' Indefugible, V. fugir Indegut, V. deure Indebiscència, in-

debiscent, V. biatus Indeleble, indelible, V. delir Indeliberat, V. deliberar (LLIURE, cf. lliura) Indelicat, V. delicat Indemne, indemnitat, indemnització, indemnitzar, V. dany Indemostrable, indemostrat, V. mostrar Independència, independent, V. penjar Indescriptible, V. escriure Indesitjable, V. desig Indestriable, V. triar Indestructible, V. destruir Indesxifrabable, V. xifra Indeterminat, indeterminisme, V. terme Index, V. enze

10

INDI, com a nom del colorant, és derivat del nom de la Índia, de la qual es portava aquesta substància; i del nom d'aquell subcontinent o del de les Índies, com a denominació antiga i popular de les terres americanes, provenen així mateix els d'altres coses, a les quals s'atribuïa semblant origen geogràfic. □ 1.ª doc.: 1249.

En la Lleuda de Cotlliure, entre altres es cobra la «carga de brasil 2 sol., 2 drs.; - de nous noscades id.; - de nou d'exarch id.; carga d'indi id.; - de vermelo id.; - d'orpiment id.; ---» (*RLR* iv, 248); pocs anys més tard, la lleuda de Cotlliure s'adaptà a Tortosa, en els *Costums* de la qual s'inclou: «carga de galangal dóna de corredura 6 drs.; - de pebre lonc, 6 dr.; - d'indi, 6 drs.; - d'orpiment, 6 drs. ---» (ed. Ol., p. 389); a la Tarifa de Barcelona de 1271: «Carga de pebre e de gíngebre --- de citoval, de sucre --- 8 drs.; ítem *indi* de Bagadel, lo q<in>t<al> 8 drs --- e 6 --- e 8 ---; ítem *indi* de Golf, lo qt.: 6 drs. --- e 6 --- e 6; ítem qt. de màstech ---» (*EntreDL* i, 155, §2 i 3), per on veiem que també s'importava del Golf Pèrsic i de Bagdad (*Bagadel*), i aquest últim es pagava més car: la Índia és en la mateixa direcció, i és clar que amb els anys el comerç es pogué desplaçar, i que l'indi del Golf i el de Bagdad pogueren tenir elaboració més acceptada que el que inicialment partí de la Índia.

Hi ha una altra variant, amb terminació no cat., en l'it. ant. *éndego* [1298], més tard *indaco* [1598], que deu representar la forma que els importadors venecians o genovesos donaren al mateix mot, des de la qual el mot va passar a l'angl., neerl., fr., cast. i port. *indigo*, idiomes en els quals el mot no es documenta fins al S. xvi; veg. més detalls en el *DECH* [INDIGO]. Documentació de les diverses menes en *AlcM*, s. v. *indi*, § 2 amb cita extensa de *Conex. Spícies*. En tot cas resulta que la nostra documentació d'aquest nom és la més antiga en totes les llengües d'Europa; per tant, mentre no es demostrï el contrari, sembla que fou el comerç dels catalans que primer transmeté a Europa el coneixement d'aquesta important mercaderia (cf. de tota manera l'arabisme *anil*, cast. ANIL).

Altres productes de denominació lingüística semblant. *Endiana* [1373, *AlcM*] sembla haver estat un ingredient a manera d'espècies fines, usat per fer lletovaris: «a les collacions prenc de mos letovaris, diversos segons lo temps; o aloses ensucrades, per refrescar lo fetge; e a vegades *manus Christi*, ab espòngea e *endiana* fins, ab qualque gíngebre, per fer digestió». Eiximenis (*Terç*, *NCl*. vi, 52).

En d'altres de posteriors, ja no es tracta de la Índia